

FITXA IDENTIFICATIVA**DADES DE L'ASSIGNATURA****Codi:** 33283**Nom:** Bioètica i ètica ecològica**Cicle:** Grau**Crèdits ECTS:** 6**Curs acadèmic:** 2026-27**TITULACIONS**

Titulació	Centre	Curs	Període
1004 - Grau Filosofia	Facultat de Filosofia i Ciències de l'Educació	3	Primer quadrimestre
1004 - Grau Filosofia	Facultat de Filosofia i Ciències de l'Educació		Primer quadrimestre
1012 - Grau en Filosofia	Facultat de Filosofia i Ciències de l'Educació	3	Primer quadrimestre
1012 - Grau en Filosofia	Facultat de Filosofia i Ciències de l'Educació	4	Primer quadrimestre

MATÈRIES

Titulació	Matèria	Caràcter
1004 - Grau Filosofia	Bioètica y ética ecológica	OPTATIVA
1004 - Grau Filosofia	Bioètica y ética ecológica	OPTATIVA
1012 - Grau en Filosofia	Bioètica i ètica ecològica	OPTATIVA
1012 - Grau en Filosofia	Bioètica i ètica ecològica	OPTATIVA

COORDINACIÓ

DOMINGO MORATALLA AGUSTIN

RESUM

L'assignatura Bioètica i ètica ecològica agrupa dos dels grans desenvolupaments en què s'han concretat les ètiques aplicades. L'horitzó de l'ètica aplicada ha tingut un intens desenvolupament durant les últimes dècades en el conjunt de Ciències de la Vida, tant els relacionats amb la vida pròpiament

pròpiament

CONEIXEMENTS PREVIS**RELACIÓ AMB ALTRES ASSIGNATURES DE LA MATEIXA TITULACIÓ**

No s'ha especificat restriccions de matrícula amb altres assignatures del pla d'estudis.

ALTRES TIPUS DE REQUISITS

Relació amb altres assignatures de la mateixa titulació.

No s'han especificat restriccions de matrícula amb altres assignatures del pla estudis. Altres tipus de requisits: No hi ha coneixements previs.

COMPETÈNCIES / RESULTATS D' APRENENTATGE

1004 - Grau Filosofia

Adquirir aptituds professionals idònies.

Adquirir la capacitat per plantejar i resoldre problemes, així com de prendre decisions, en un temps limitat.

Apreciar l'autonomia i la independència de judici.

Capacitat de comunicació en una llengua estrangera.

Capacitat de comunicació professional oral i escrita en les llengües pròpies de la Universitat de València.

Expressar amb precisió els resultats de l'anàlisi de problemes controvertits i complexos.

Identificar i avaluar amb claredat i rigor els arguments presentats en textos o exposats oralment.

Identificar les qüestions de fons que subjauen a qualsevol tipus de debat.

Manejar-se amb soltesa en l'estudi filosòfic d'àrees particulars de la investigació i de la praxi humana, com ara la ment, el coneixement, el llenguatge, la tecnologia, la ciència, la societat, la cultura, l'ètica, la política, el dret, la religió, la literatura, les arts i l'estètica, evitant els caires androcèntrics.

Prendre consciència del component ètic i dels principis deontològics de l'exercici de la professió.

Que els estudiants hagen desenvolupat les habilitats d'aprenentatge necessàries per emprendre estudis posteriors amb un alt grau d'autonomia.

Que els estudiants sàpiguen aplicar els coneixements al seu treball o vocació d'una forma professional i posseïsquen les competències que se solen demostrar per mitjà de l'elaboració i la defensa d'arguments i la resolució de problemes dins la seua àrea d'estudi.

Que els estudiants tinguen la capacitat de reunir i d'interpretar dades rellevants (normalment, dins la seua àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguen una reflexió sobre assumptes rellevants d'índole social, científica o ètica.

Reconèixer i respectar allò que és diferent i plural.

Reconèixer la fal·libilitat humana.

Saber aplicar els coneixements adquirits per aclarir o resoldre determinats problemes aliens al propi àmbit de coneixement.

Saber aplicar i desenvolupar la intervenció del professional.

Ser capaç d'adquirir compromisos socials i ètics.

Ser capaç d'assumir compromisos socials i ètics.

Ser capaç d'obtenir informació a partir de diferents fonts primàries i secundàries.

Ser respectuós amb la diferència i la pluralitat evitant la discriminació per raons de gènere.

Tenir capacitat d'aplicar els coneixements en la pràctica.

Tenir capacitat de crítica i autocrítica.

Tenir capacitat de transmetre a altres (experts o no) informació, idees, problemes i solucions.

Tenir capacitat per analitzar, sintetitzar i interpretar dades rellevants d'índole cultural, social, política, ètica o científica, i d'emetre'n judicis reflexius des d'una perspectiva no androcèntrica.

DESCRIPCIÓ DE CONTINGUTS

1. L'imperatiu de la responsabilitat: hermenèutica i ètiques professionals

Ètiques de la responsabilitat i ètiques de la convicció. Lhermenèutica i el naixement de les ètiques aplicades. Investigació amb éssers humans: problemes ètics, polítics i culturals. Possibilitats i límits de la racionalitat instrumental. Gènesi de la bioètica i ètica ecològica com a ètiques aplicades. La bioètica salvarà ètica?

2. Bioètica i ètica de les professions sanitàries

El naixement de la bioètica. El model principista: els principis de la bioètica. Gènesi, desenvolupament i aplicació dels principis de la bioètica. Informe Belmont. Els principis tradicionals: beneficència, autonomia, justícia i no maleficència.

3. El model comunitarista

4. El model europeu de Bioètica deliberativa

El model europeu de bioètica deliberativa: bioètica i hermenèutica. Comitès ètica assistencial i justícia sanitària. Ètiques de la justícia i ètiques de la cura. Ecologisme, pacifisme i feminisme com a derivacions en ètica de la cura. Les finalitats i les metes de la medicina.

5. Ètica de les professions sanitàries

Ètica de les professions sanitàries. Ètica de les organitzacions sanitàries. Institucions i pràctiques. Béns interns i béns externs. Instruments per a l'avaluació ètica d'organitzacions sanitàries: codis deontològics, codis de bones pràctiques, sistemes d'avaluació de la qualitat i la gestió (ISO, EFQM, etc.).

6. De la bioètica clínica a la bioètica global

De la bioètica clínica a la bioètica global. La naturalesa com a problema ètic, polític i axiològic. Biologia i ètica. Neurociències i neuroètica. Ecologisme, pacifisme i feminisme. Els drets dels animals. Els drets de les generacions futures.

7. Paradigmes d'Ètica Ecològica

Paradigmes d'ètica ecològica: macrobioètica i medi ambient. El debat sobre l'humanisme i el concepte de qualitat de vida. Leugènèsia liberal i el futur de la naturalesa humana. La revolució biotecnològica.

8. Ètica del desenvolupament

Ètica del desenvolupament. Gènesi, estructura i models de sostenibilitat per a una justícia global. Sostenibilitat, canvi climàtic i medi ambient. Ètica dels professionals del desenvolupament: projectes de desenvolupament, tradicions culturals i conviccions morals. Gènesi, estructura i evolució de l'enfocament de les capacitats. Desenvolupament a escala humana.

VOLUM DE TREBALL (HORES)

ACTIVITATS PRESENCIALS

Activitat	Hores
Tutories	5,00
Teoria	30,00
Seminari	15,00
Total hores	50,00

ACTIVITATS NO PRESENCIALS

Activitat	Hores
Assistència a altres activitats	5,00
Elaboració de treballs individuals o en grup	0,00
Estudi i treball autònom	40,00
Preparació de classes	15,00
Preparació d'activitats d'avaluació	40,00
Resolució de casos pràctics	0,00
Total hores	100,00

METODOLOGIA DOCENT

CLASSES TEÒRIQUES

Partim de l'experiència pròpia dels alumnes i dels problemes quotidians relacionats amb cada tema. Aquest punt de partida experiencial planteja determinats problemes que en les classes s'afrontaran mitjançant el temari corresponent. El mètode hermenèutic basat en la dialèctica de la pregunta i la resposta ens permet plantejar la *theoria* com a resposta i, al seu torn, replantejar els problemes. Descobrir el problema, analitzar i aclarir les diferents opcions o respostes teòriques, contribuir a una integració dels reptes/desafiaments ecològics a la història de l'ètica i la filosofia contemporània.

Utilitzem textos clàssics d'ètica ecològica per a realitzar aquest plantejament hermenèutic.

La finalitat és promoure la capacitat de judici dels alumnes en el procés d'ensenyament/aprenentatge, i per això en les classes teòriques es fomenta la participació raonada i la fonamentació filosòfica de les respostes.

SEMINARIS

Tenen com a finalitat promoure el treball personalitzat de cerca d'informació i la deliberació per tradicions morals. Aquest treball personalitzat es posarà en comú amb diversos companys per generar grups que representen o simbolitzen les diferents tradicions ètiques. D'aquesta manera fomentem el treball en equip i l'abordatge interdisciplinari dels reptes o problemes que planteja l'ètica ecològica.

Mitjançant la promoció de la participació significativa facilitem que tant la classe teòrica com la pràctica (a través de treball personalitzat compartit deliberativament) siguin eines per a promoure el que l'hermenèutica dialògica plantejarem com a «fusió d'horitzons». D'aquesta manera actualitzem el mètode socràtic propi de la tradició filosòfica més clàssica i la renovació de la dialèctica des de l'hermenèutica.

l'ètica ecològica i la renovació de la dialèctica des de l'hermenèutica.

AVALUACIÓ

L'avaluació constarà de 3 parts:

1. Una prova final escrita: 80 %.
2. Participació en seminaris-pràctiques: 15 %.

3. Tutories i activitats complementàries: 5 %.

TOTAL 100 %

La realització fraudulenta de proves d'avaluació i el plagi en treballs d'avaluació seran considerats conforme al Reglament d'avaluació i qualificació de la UV (ACGUV 108/2017) i al Protocol d'actuació davant pràctiques fraudulentes (ACGUV 123/2020).

L'ús de tecnologies (inclosa IA), que no siga prèvia i expressament autoritzat pel professorat, per a confeccionar materials d'avaluació, permetrà que aquests no siguen considerats com d'autoria pròpia i seran tractats segons la reglamentació vigent i el Codi de Convivència i Bones Pràctiques de la UV (ACGUV 300/2023, DOGV, núm. 9747/18.12.2023).

BIBLIOGRAFIA

- Domingo, A. (1991). *Ecología y Solidaridad*. Sal Terrae, Madrid. Cuaderno completo. (1998) *La edad ecológica de la moral: IGLESIA VIVA*, 193, pp. 51-69. (2008) (ed con J.F. Lisón) *Ética, ciudadanía y desarrollo*. Ed. Universidad Valencia. Capítulos 1 y 15. Feito, L.(2011) (con D. Gracia y M. Sánchez), *Bioética. El estado de la cuestión*. Triacastela, Madrid. Págs. 209-219, 281-293. Hortal, A. (2003). Lo que la filosofía puede hacer a favor de la biomedicina: pensar la vida, en García-Baró, M. / Pinilla R. (coords.), *Pensar la vida*. UPCO, Madrid, 153-163. Jonas, H. (1997). *El principio responsabilidad*. Herder / Círculo de lectores, Barcelona. Págs. 25-63, 145-172. Tema 2 Couceiro, A. (ed.) (1999). *Bioética para clínicos*. Madrid, Triacastela. Págs. 17-93. Feito, L. (1997). *Estudios de bioética*. Dykinson, Madrid, 1997. Págs. 19-43. (2009) *Ética y Enfermería*. San Pablo-Universidad Comillas, Madrid. Págs. 51-86. (2012) (con T. Domingo, ed.). *Investigación en Bioética*. Dykinson, Madrid. Págs. 23-35. Gracia, D. (1989/2007). *Fundamentos de Bioética*. Madrid. Nueva ed. en Triacastela. Págs. 23-300. Tema 3 Bellver, V.(2000). *¿Clonar? Ética y Derecho ante la clonación humana*. Comares, Granada. Págs. 9-77 Ferrer, J. J.-Alvarez, J. C. (2003). *Para fundamentar la Bioética*. Comillas-Desclée, Bilbao-Madrid. Págs. 121-405. Gafo, J.(1997). *Diez palabras clave en Bioética*. Verbo Divino, Estella. Voces: aborto, eutanasia. Núñez de Castro, I.(2008) *De la dignidad de*
- Cortina, A.; (2002) *Ética de las Biotecnologías*, ISEGORÍA 27, pp. 73-89. (2011) *Neuroética y Neuropolítica*. Tecnos, Madrid. Domingo, A.; (1996) *Ética y Ancianidad* en J. Gafo (ed.), *Ética y Ancianidad*. UPCO, Madrid, pp. 67-95. (2005) *Bioética y envejecimiento* en S. Pinazo/ M. Sánchez, *Gerontología*. Pearson, Madrid. (2010) *Menor maduro*, en M. de los Reyes (ed.), *Bioética y Pediatría*, SPCLM, Madrid. (2012) *Bioética y Filosofía: dos versiones rivales de la interdisciplinariedad*, en L. Feito/T. Domingo (ed.), (2012), pp. 205-216. Domingo, T.; (2011) *Bioética y Cine. De la narración a la deliberación*. San Pablo-Universidad Comillas, Madrid. Feito, L.; (1997) *Estudios de bioética*. Dykinson, Madrid, 1997. (1999a) *Ética y Enfermería. Bases para*

una ètica del cuidado. PPC, Madrid. (1999b) El sueño de lo posible. Bioética y Terapia génica. Publicaciones Universidad Comillas, Madrid. (2009) Ética y Enfermería. San Pablo-Universidad Comillas, Madrid. (2012) (con T. Domingo, ed.) Investigación en Bioética. Dykinson, Madrid. Fukuyama, F.; (2002) El fin del hombre. Consecuencias de la revolución biotecnológica. Ediciones B, Barcelona. Gafo, J.: (1994) Ética y Legislación en Enfermería. Universitas, Madrid. Júdez, J.; (2004) (ed. Con D. Gracia) Ética en la práctica Clínica. Triacastela, Madrid. Laín Entralgo, P.; (2003) El médico y el enfermo. Triacastela, Madrid (1ª Ed. Guadarrama, 1969) Reich, W. T.; (2010) La palabra bioética: su nacimiento y el legado